

KLOOSTERLING OP HET KEERPUNT VAN INDIVIDUALISME

Serie Wie grenzen stelt, schept ruimte

Ik ben 39 jaar en woon op een klooster. Je moet je voorstellen: een groots Harry Potter-achtig gebouw, waar 40 mensen wonen, werken en bidden. Waar meer dan 200 mensen werken in de moestuinen, de brouwerij of in onze gastenhuizen; waar duizenden mensen per jaar komen. Ze komen er om dichterbij God, zichzelf en de ander te komen. Daarom roepen de klokken ons 4x per dag op God te zoeken en te loven. Een klooster zoals je ze kent uit de boekjes, alleen dan zonder habijten.

Ik leef samen met een vrouw en twee zoons van 7 en 10 jaar. Ik geloof intens en het liefst met daden. Dat heeft mij in mijn jonge jaren het klooster ingetrokken. Eerst hier in Amsterdam in een stadsklooster aan de andere kant van de Wallen en nu al jaren in Nieuw Sion bij Deventer.

Er ontstond bij mij een diep verlangen naar een leven van gebed en eenvoud. Daarom zocht ik de regels en de structuur op. En dat was op het eerste gezicht voor mij als persoon niet zo logisch. Zo heb ik bijvoorbeeld geen opleiding afgerond, sterker nog, ik ben er nooit aan begonnen. Ben wars van hoe het hoort. Niet als een rebel die me tegen alles af wil zetten, maar meer als een onderzoeker die bij alles zich afvraagt: "waarom doen we dat eigenlijk en waar draagt het toe bij?" En als daar niet een zinnig antwoord uit kwam, vond ik het oké om het niet te doen.

En dat is niet verkeerd uitgepakt volgens wereldse standaarden. Zo ben ik al vanaf mijn 30ste financieel onafhankelijk, doe ik een groter deel van mijn werk vrijwillig dan betaald, ben ik mede en oud-eigenaar van meerdere bedrijven, heb ik een klooster op mogen bouwen en mag ik nu anderen daarbij helpen.

Misschien zelfs wel meer in mijn succes dan in mijn falen had ik door dat ik me aan andere wetten moest onderwerpen dan de wetten van mijn tijd om een gelukkig leven te lijden. En onder geluk versta ik het leven met een vredevol hart.

"Autonomie is het grootste goed." "Jij bepaalt de koers van je eigen leven." "Jij bent de weg naar je eigen succes." "Alles begint met jouw innerlijke kracht." "The sky is the limit". Ik denk dat dit de grootste leugens van onze tijd zijn. Een mens is niet in staat in zijn eentje zijn eigen succes te creëren.

Als je in een samenleving leeft die doordrenkt is van gemeenschapszin zijn dit heel waardevolle oneliners. Maar anno nu zijn ze hol en leeg. En dus ben ik mijn heil gaan zoeken in een gemeenschap. Een kloostergemeenschap die van oudsher al gestoeld is op regels, hiërarchie en structuur. Zo komt mijn leven uit bij de vraag die hier in deze kerk in de veertigdagentijd centraal staat: Hoe kunnen grenzen ons helpen om vrijer en voller te leven?

Terwijl ik opgroeide met het idee "the sky is the limit" hoorde ik Bono, de zanger van de band U2, in mijn tienerjaren zingen: "If you wanna kiss the sky, better learn how to kneel, on your knees boy." Vrij vertaald: "Als je de sterren aan wilt raken kan je het beste leren knielen". En toen wist ik mijn weg. Als je niet op je tenen wilt lopen om dat ongelimiteerde leven te leven moet je knielen om ware vrijheid te ontdekken. Dus op je knieën Marten. En nu leer ik elke dag te knielen, leg mezelf de wet op, ik pas het toe. Allemaal vanuit een verlangen om een leven van eenvoud en gebed te hebben.

Even hoe dat er voor mij uitziet: Ik bid bijvoorbeeld elke dag hetzelfde gebed, al een jaar of 5, en het wordt nog steeds niet saai. Ik heb de gewoonte te gaan slapen na het nachtgebed om 22 uur. Ik word als ik goed in balans ben vroeg wakker, alsof God me wekt. Dan ga ik een half uur mediteren in de abtsskapel, daarna verzorg ik de dieren en dan ben ik rond 7 uur weer thuis om de kinderen wakker te maken, brood te smeren en ze naar school te brengen. Ik ga minimaal een keer per dag naar het getijdengebed, maar het liefst 2x, al lukt dat vaak niet. Tijdens de 7 minuten stilte in ieder gebed op het klooster bid ik het Jezus-gebed. "Jezus Christus, zoon van God, ontferm U over ons". Zomaar een greep uit de dingen die mijn ritme kenmerken waardoor ik als mens meer tot mijn recht kom.

Al levend in dat klooster met al die regels en wetten loop ik nog tegen genoeg dingen aan. Allemaal zaken die een appél doen op mijn ego. Laat me je een paar voorbeelden geven: Zo hebben wij een regel dat je niet praat in de gangen. Sterker nog, je bent er stil. Dat is heel irritant. Waar je normaal even als je gebeld wordt naar de gang gaat, of even snel iets regelt tussen twee afspraken door, word je nu stilgezet. Het is zo'n tuttig regeltje. Leg het maar eens uit als een schoolklas een rondleiding krijgt. Maar wanneer ik het verlangen achter de regel me eigen maak en uit draag, geeft die regel mij het cadeau van rust en aanwezig zijn. En dat resoneert heel goed bij 30 jongeren.

Andere regel. Een die net is voorgelezen: wanneer je je ergert aan een ander moet je "je problemen" met respect en openheid met de ander bespreken. Dus niet roddelen. Als ik met mijn vrouw thuiskom na een avond van de gemeenschap is het het makkelijkst met elkaar te praten over dat 'die er weer niet was', of 'dat die een hele domme opmerking maakte'. Voor je het weet zit je in een negatief riedeltje. Buitenshuis niet met anderen over anderen praten is voor mij niet moeilijk, maar om het met mijn vrouw of in mijn eigen hoofd niet te doen is de grote uitdaging. Niet oordelen en negatief denken, maar liefdevol en respectvol zijn. Daar gaat die regel voor mij over.

Mijn derde en laatste voorbeeld: je wordt geacht een dienende houding en zelfreflectie te hebben. Dit doet echt iets met het hebben van een eigen mening. Ik kwam erachter dat mijn mening er niet zo toe doet in het klooster. Echt niet. En dan ben ik ook nog eens de baas. Dat de vraag wat ik ervan vind minder belangrijk is dan de vraag "wat betekent dit voor de gemeenschap, en wat is het beste voor de groep?" En dat dat heel vaak ook het beste voor mij persoonlijk blijkt, op een andere manier dan ik mijzelf voor mogelijk had gehouden. Een mooi voorbeeld ervan is de uitbreiding van de woongemeenschap. Ik wil graag een gezin met jonge kinderen, of aanpakkers, niet te soft. En iemand die katholiek is heeft voorkeur voor een andere katholiek of een single voor een andere single. Maar als wij uitbreiden in de woongemeenschap bepaalt een externe commissie wie erbij mag komen. En heel vaak blijkt dat een veel betere keuze dan dat ik zelf zou hebben gemaakt. Hoe waar onze individuele verlangens ook zijn, ze zeggen weinig over de behoefte van de groep.

Zo zie je dat ik door te leven in gemeenschap en volgens regels, ik ben losgeraakt van een heleboel van wat ik dacht te bezitten, van wie ik dacht te zijn. De kern van mijn verhaal is dat wij als kinderen van onze tijd heel snel selecteren. Dit wil ik wel, dat niet. Dit vind ik wel inspirerend en dat niet. Terwijl de bevrijding/vrijheid pas plaatsvindt als je je ergens aan verbindt en je het hele pakket aanneemt.

De grap is namelijk: ik kan niet kiezen, een heel klein beetje wel, maar over het algemeen niet. Binnen het klooster staat vast wat ik wel en niet mag doen. Ik krijg wat mij wordt toebedeeld en de werkelijke vrijheid ervaar ik door dat met twee handen aan te nemen, te onderzoeken. En als ik dat doe kom ik uit bij de diepere betekenis die God in mijn leven legt.

En dat is volgens mij precies wat Jezus zegt als hij zegt: "Denk niet dat Ik gekomen ben om de Wet of de Profeten af te schaffen. Ik ben niet gekomen om ze af te schaffen, maar om ze tot vervulling te brengen." Hij is het levende voorbeeld van hoe je soepel en ontspannen in en met de wet leeft.

En jij mag met Jezus meedoen: Ga op zoek naar de wet die jou gegeven is. Vervul die wet met heel je hart en heel je ziel. Laat je erdoor schaven en schuren. Om op een goede dag te concluderen dat je leven vrij en vervuld is. Heel anders dan je nu denkt. Dan ben je niet meer opgesloten maar leef je vrij van je angsten en je ego.

Marten IJmker